

glejati vsak listek
in valja s poštnino
vrediti in v Mariboru
s pošiljanjem na dom
za vsake leto K 4.—
za pol leta „2.—
za štiri leta „1.—

Naročnina se pošilja
opredeljeno v tiskarni
st. Cirila, koroške
ulice št. 3. List se
pošilja do odpovedi.

Polnočni katal. ti-
slovnega društva do-
lgaše list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Pesemski listi dobajo
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Nekopisi se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede popoldne.

Štev. 27.

V Mariboru, dne 2. julija 1903.

Tečaj XXXVII.

Mi smo molčali.

Vsi naši čitatelji so nam priča, da smo kazali do pogorelcev v Slovenjgradcu vedno najtopleje sočutje in da smo prosili vsled odkritosrčnega usmiljenja za nje podpore. Vedeli smo, da so nesrečni pogorelci večinoma Nemci, vendar na to se nismo ozirali. Človeku je treba pomagati, ako je v nesreči, naj bo Slovenec ali Nемеc, tako nas uči naša katoliška vera. Mi smo se po tem nauku vestno ravnali.

Ne tako Nemci! Nemška društva so že skrajza začela pobirati samo za nemške pogorelce, slovenski so bili izključeni. Mnogo nemških uradnikov je poslalo podporo tem društvom. Nemški listi so javno nabirali za Slovenjgradec, a tudi odločno z dostavkom, da se bo nabrani denar podaril samo Nemcem! Mi pa smo molčali.

Po celem Spodnjem Štajerskem so prirejali nemški naseljenci med nami veselice, kakor so rekli, za pogorelce v Slovenjgradcu. Mi pa smo vedeli, da je to le pretveza, pod katero lahko nemški uradniki sodelujejo pri prireditvah nemških društev in pokažejo svoje grmansko srce. Glavni namen teh veselice ni bil dobrodelen, ampak da se lahko hajla in se slobodno razobesijo izzivalne frankfurterske zastave v prisotnosti naših c. kr. nemških uradnikov. Mi pa smo molčali!

Država in dežela sta prihiteli slovenjgraškim pogorelcem s hitrimi podporami na pomoč. Privoščimo jim, ker so potrebni. Saj so tudi naši poslanci vsi do zadnjega glasovali za podporo. Spominjali smo se pa velikih

nesreč, ki so večkrat doletele naše slovenske vasi. Le eno omenimo, veliko nesrečo, ki je zadela lani vas Podovo pri Mariboru. Vemo, da se jim je naklonila tudi podpora, za kar gre v prvi vrsti hvala sedanjemu človekoljubnemu okrajnemu glavarju grofu Attems-u. A pri nesrečah, ki zadevajo Slovence, se nemško časopisje ne gane, nemški uradniki ne popevajo po veselicah in naš cesarski namestnik se ne vozi z avtomobilom po deželi nabirat prispevkov.... Mi pa smo molčali.

Toda danes smo vendar izpregovorili o vsem tem. Zakaj pa? Tega je kriv mestni zastop slovenjgraški. Ta vsaj bi moral stati na stališču človekoljubnosti, ne pa narodne pristranosti. Toda ravnal je drugače. Kakor poročajo časniki, razpošilja slovenjgraški mestni zastop prošnje za podporo, v katerih se je postavil neprikrito na nemško-narodno stališče. On prosi za podporo, kakor pravi, da se obrani nemško mesto med Slovenci, da se slovenjgraški Nemci še nadalje lahko vojskujejo proti Slovincem v narodnem boju.

Slovenci! Glejte tukaj Nemce, ki niti v nesreči ne morejo prikriti svoje mrznje do slovenske stvari! Nemški trgovci, gostilničarji in uradniki niso naši odkritosrčni prijatelji! Ali nas razumete?

Vzor nemškutarjev.

Mladeniško zborovanje na Ptujski gori je zelo vznemirilo nemškutarje ptujkega okraja. Lisjaki dobro vedo, da se jim obeta

kislo grozdje, ako bode mladi naraščaj slovenskega naroda spoznal prave sovražnike svojega žepa. Kajti odkod so nemški in nemškutarski trgovci ter krčmarji dobili denar, da si zidajo krasne palače, se vozijo v zloznih kočijah in se veselijo najlepših vinogradov? Narodni mladeniči, ki se navdušujejo za napredek in omiko, jim niso torej nič po volji.

Kakšni pa morajo biti mladeniči, ki ugajajo njihovu okusu? To nam pove zadnji »Štajerca«. On obsoja zborovanje slovenskih mladeničev, hvali pa nekatere mladeniče, svoje pristaše, ki so baje med zborovanjem naših mladeničev sedeli v gostilni ter peli nemške vojaške pesmi. Mladenič s kupico šnopsa v roki in s spakdrano nemščino v ustih, to je torej uzor dičnega ptujkega »Štajerca«! Takim mladeničem se on klanja, tem kliče navdušeno: Živeli!

Mi ne zavidamo »Štajerca« za take mladeniče! Ako je res kaj takih mladeničev v ptujkem okraju, naj jih ima! Taki mladeniči so seveda vreden naraščaj sedanjim nemškutarjem. Kajti kateri može pa so nemškutarji? Večinoma taki, ki rajši sede v gostilni in se tam bahajo s svojo raztrgano nemščino, nego bi doma skrbeli za svoje posestvo in družino. Poglejte po širni slovenski zemlji, če niso naše besede istinite!

Stariše pa opozarjamo, kake mladeniče si želimo imeti mi Slovenci in kake nemškutarji. Mi hočemo, da so mladeniči verni, da spoštujejo jezik svojih dragih starišev, da se pripravljajo z učenjem na svoj stan, mi ho-

Listek.

„Boljši del si je izvolila...“

Po dolgem, dolgem času sta sedeli zopet skupaj. Poti njunega življenja sta sli kmalu narazen. Kot hčerki ugledne rodovine ste bili v mladosti dobro in skrbno vzgojeni. Bog ju je obdaril z vsakovrstnimi duševnimi zmognostmi, ni jima tedaj treba bilo skrbeti, kako se bosta živili. Eno je obdaril Bog z muzikaličnimi zmognostmi, imela je glas, da ga je moral vsak občudovati, kdor jo je slišal.

Prišel je čas, ko jima je bilo treba izbirati stan. Kakor se večinoma rado zgodi, so šla njuna pota ravno na nasprotni strani. Eno si je izbrala sveto samoto; čutila je v srcu klic, ki jo je zval v službo nesebične ljubezni do ubogega človeštva, kjer mora človek popolnoma pozabiti samega sebe. Drugo sestro pa je vabilo v svet; bližnji znanci, ki so občudovali njen glas, so ji svetovali, naj se posveti gledišču, tam jo čaka vsa sreča. Oče in mati sta se dolgo protivila: no, naposled sta morala tudi ta dva odjenjati, ko je hčerka tako silila.

Jelica se je povzpela v svoji slavi nad zvezde... Proslavljali so jo v glediščih, povsod so izpraševali po nji. A ona je ohranila

svoj poklic popolnoma čist in neomadeževan, in to je bila častna izjema. To so priznali vsi.

Danes se je peljala z majhno družbico mimo mesteca, ki si ga je izbrala sestra Pia v kraj svojega delovanja. Odkar sta se ločili, sta si vedno dopisovali. Danes Jelica ni hotela zamuditi lepe prilike, da bi ne obiskala svoje ljube sestrice. Zelo jo je zanimalo videti sestro v njenem samostanu in govoriti z njo osebno.

Najela je kočijico in se peljala v samostan. Tako imenitnih obiskov v samostanu niso bili vajeni. Lahkih korakov je odbrzela v začrnelo poslopje.

»Ali bi mogla govoriti s sestro Pio?« vpraša vratarico.

»Pred nekaj urami se je vrnila od bolnikov; gotovo počiva«, meni ta.

»Oh, prosim, da bi rada govorila z njo neka njena znanka in da obžaluje, da nima sicer časa zavoljo potovanja.«

»Prosim, stopite kar v govorilnico«, odvrne vratarica in odide klicat sestro Pio.

Med tem si je ogledala Jelica sobo, kjer je čakala sestre, kolikor si jo je mogla. Najpotrebnejša, preprosta oprava, nekaj navadnih slik po stenah, to je bilo vse. »Oh, kaka preprostost!« je vzdihnila Jelica, ko se je spomnila svojega stanovanja, ki je bilo vse okrašeno, vse prenapolnjeno s samimi umetni-

nam. Posebnega ukusa je treba, da človek vkuje celo življenje v tako tesne sponse, je mislila sama pri sebi, in podoba njene sestre, ki kaj takega doma ni bila vajena, je vstala pred njenimi očmi, vzbujaje ji pomilovanje.

Tihi koraki zunaj na hodniku: vrata se odpro. Med vrati se prikaže nuna. Nekoliko časa se obotavlja. »Sestrica! Draga sestrica!« se izvije obema iz prsij, v istem trenutku se že objemata, in Jelica poljubljuje strastno svojo sestro na ustnice.

Globok, globok pogled, ki bi rad takoj bral in spoznal iz potez na obrazu in v očeh nasproti sedeče, kako se ji v resnici godi — potem se razvežejo jeziki, in vpraševanja o tem in onem ni ne konca ne kraja. Tako si sedita nasproti.

Jelica ne more treniti z očesom od sestre. Ni videla prvič samostanske sestre — dostikrat jih je videla že v domačem mestu — toda danes opazuje prvič na lastni sestri z vsem zanimanjem, da z neskončno radovednostjo vse, karkoli vidi na nji; a najbolj ji je zavidala oni blaženi mir, ki je bil razlit na njenem obličju, ono notranjo srečo, kakoršne doslej še ni opazila nikjer... To ni bilo vsled nenadnega veselja, ker sta se zopet sešli po dolgem času — to je opazila dobro — to je bilo nekaj takega, kar se izliva iz notranjščine v izraz obraza. Prav ona

čemo pridne, poštene mladeniče, — nemškutarji pa hočejo iz mladeničev imeti pridne obiskovalce gostiln. Na naših shodih se slišijo le lepe, poučljive besede, kaj pa se sliši pri popivanju po gostilnah, to vam je dobro znano. Torej se pač slovenskim starišem ni težko odločiti, h kateri stranki naj napeljujejo svoje sinove, k slovenski ali nemškutarski! Ne bo se jim težko odločiti, katere liste jim naj dajo čitati, ali kramarskega »Štajerca«, ali pa naše v dobrem duhu pisane slovenske liste?

Mladeniči, tudi vam vsem se naj odpro oči! Mi hočemo, da postanete enkrat poštene možje, ki imajo znanosti dovolj, da dobro gospodarijo in v blagostanju napredujejo, nemčurji pa hočejo, da postanete pijanci, da kupijo vaša posestva in vaše domačije. Mladeniči, naprej za katoliško-slovensko stvar, proč z nemškutarijo!

Državni zbor.

Dunaj, 30. junija 1903.

Sklep.

Kar smo zadnjič napovedali, se je tudi zgodilo. Ne predlog Kaftanov, ne Robičev ni prišel v razpravo. Do 3. ure popoldne so se dobesečno čitala vsa došla pisma, predlogi, interpelacije in prošnje. Več ministrov je došlo, ki so nameravali odgovarjati na stara vprašanja (interpelacije) — a so zopet zgignili. Ko se pisma prečitajo, vstane predsednik in reče: »Seja je končana — za jutri zvečer (sreda 24. jun.) ob 7. uri bo izvanredna seja, da se volijo delegati.« Ko to spregovori, zbeži iz predsedniškega stola. Vsenemci besni vrišči rekoč: »Gospod predsednik, jaz sem se zglasil pred sejo k besedi — zahtevam besede!« Vse zastonj; predsednika ni več nazaj. Dne 24. junija so se volili zastopniki raznih dežel za avstro-ogrsko delegacijo. Izmed Jugoslovanov je izvoljen za Kranjsko dr. Šusteršič; za Dalmacijo Bianchini. — Dasiravno je tretjina prebivalcev na Štajerskem slovenska, se nemška večina tudi tokrat, kakor še nikdar ne preje, ni ozirala na štajerske slovenske drž. poslance. Za Istrijo, Trst in Gorico so izvoljeni seveda samo Italijani. Od 25. junija naprej je prenehalo zborovanje za negotov čas.

Združeni Nemci.

Ko so začeli Čehi obstrukcijo v državnem zboru, so se zvezale štiri večje nemške stranke, namreč: nemška ljudska stranka, nemška napredna, nemška ustavoverna in

je znala brati tudi na obrazu, kajti pri svojem opravilu je morala znati to; sama se je morala vaditi v tem, da je znala izražati občutke svojega srca na obrazu; da se ni učila zastonj, je pokazala danes; da tam notri mora počivati resničen, popolen mir, tam notri v sestrinem srcu mora bivati no-tranja sreča.

»Nikdar bi ne bila verjela, sestrice«, pravi Jelica, »da si tako srečna v tako omejenih razmerah in v tvojem težavnem poklicu. Vedno v samotni ali ob bolniški postelji, vedno pri molitvi ali na delu, brez vseh naslad in radosti življenja, jaz bi kaj takega ne verjela vse žive dni. Pa čemu bi mi pravila: saj te vidim, kako si srečna in kako dobro ti je v resnici.«

»Da, hvala Bogu, Jelica, prav imaš. Tako sem srečna in zadovoljna, da bi ne menjala z nikomur na svetu. Glej, v samostanu se uresničuje, da prava sreča biva edino le v srcu človeškem, in da je le eden, ki zamore napolniti in osrečiti srce človeško, Bog sam, naš Zveličar Jezus Kristus. Kadar najde človek to srečo, potem se mu zdi vse drugo puhlo in ničevno; potem dobi življenje še le svojo pravo vrednost, a ne po tem, kako jo človek uživa — to človek kaj lahko pusti — ampak po tem, kar človek stori za Boga, kar daruje Bogu. Drugim ljudem je delo in da-

krščansko socijalna stranka. Vodje teh strank, dr. Deršata, dr. Funke, baron Žvegel in dr. Luegger so si podali roke, da hočejo braniti nemštvo; proti komu neki? Kdo napada Nemce? Nemci zavživajo na stroške Slovanov velikanske predprave in še niso zadovoljni, dokler ne zgine zadnji Slovan. Te štiri nemške stranke štejejo 138 mož. Nemški katoliki sicer še niso stopili v to zvezo, a je mogoče, da se v »obrambo nemštva« pridružio nemškimi liberalcem tudi nemški katoliki. Prusovski Vsenemci dozda tudi niso pristopili tej zvezi, in sicer radi tega ne, ker so pristopili nemški zvezi krščanski socijalci. Je pa čisto vse eno: so-li Vsenemci s Schönererjem v nemški zvezi ali ne; vse te nemške stranke, naj se že imenujejo tako ali pa tako, nimajo drugega namena, ugnati Slovane, osobito Čeha in Slovence. Da je potrebno proti tej močni nemški zvezi sestaviti krepko slovansko nasprotno zvezo, je čisto naravno. Ta zveza slovanskih strank se bo morala tudi sestaviti in so se razgovori o tem že pričeli.

Postava zoper pijančevanje.

Obrtni odsek državnega zbora je predložil postavo zoper pijančevanje, katere obsega 27 paragrafov. Veliko let se že kuje ta zakon; zdaj se je vendar enkrat predložil zbornici. A vprašanje je, kedaj pride na dnevni red. Nekateri določbe iz tega postavne načrta vam danes naznamim. § 13. določuje: »Prodajalec žganih pijač nima pravice tožiti pivca za poplačilo žganja, ako pivce ni poplačal še prejšnjega dolga za žgano pijačo.« — § 18. pravi: »Kdor se tekom 4 tednov na javnem prostoru večkrat pokaže pijan v taksem stanju, da s tem dela pohujšanje, se kaznuje z zaporom od enega dne do dveh tednov ali pa z globo 10 kron do 200 kron. Ista kazen zadene tistega, kdor se nahaja v pijanosti, ko je bil še le pred štiri tedni radi tega kaznovan.« — § 19. »Kdor daje žganje piti človeku, ki je že pijan, se kaznuje z globo 10 do 200 K in če to večkrat počenja, z zaporom od enega dne do dveh tednov. Ista kazen zadene onega, ki daje mladoletnemu izpod 16 let toliko žganja piti, da se napije. Tudi tistega zadene ta kazen, kdor daje žganje piti otroku izpod 14 let.«

Mogoče, da se bo žganjepitje z vsemi groznimi posledici vendar nekoliko omejilo, kadar se bo potrdila ta postava.

ritev kmalu preveč. A pri nas je narobe: tu človek zares ne najde zlepa dovolj dela in daritev.«

Sestrino oko se je zasvetilo, ker je bila prepričana, da Jelica ni vedela mnogo o samostanskem življenju. Potem pa je sestra Pia nadaljevala: »In tebi, Jelica? Kako ti je? Kako je s tvojo pravo srečo in mirom tu notri v srcu?«

»Oh, sestrice, mene zavida ves svet. Saj veš, kako me slave in občudujejo. Povsod berem svoje ime, slavljeno in kovano v zvezde. Vsega imam v obilici, kar si le želim. Česa mi more pač manjkati?«

»In sreča in mir v tvojem srcu, Jelica? Ali si v svojem srcu res srečna od tega, kar ti nudi svet vsled zunanje hvale in blišča? Morda je včasih taka naklonjenost, taka slava sveta tudi prazna?! — Zevajoč prepada, ki ga ne moreš premestiti z venci, ne z dragotinami, ne s ploskanjem, tak prepada je slava sveta. Ali ni res, kar pravim? — Ti molčiš, Jelica. Boga zahvali, da še čutiš nekoliko to, in ne pozabi nikdar v svojem trnjevem stanju Onega, ki more dati edini srcu mir, sveti mir.«

Nekaj trenutkov za tem je vladala resna, sveta, nekako tajnostna tišina. Resne misli so se jima vpletle v govorjenje. A nikakor

Politični ogled.

Državni darovi štajerskim Nemcem. Da se je odprla v Gradcu letos tretja nemška gimnazija, je stara in znana reč. Zdaj pa je dovolila vlada tudi realko v mestu Knittelfeld, ki se bode letos v jeseni odprla. Štajerski Nemci dobe torej kar v enem letu dve srednji šoli, mi Slovenci pa se moramo leto za letom bojevati za ohranitev 4 celjskih nemško-slovenskih razredov. In Nemci se niso sili! Sedaj zahtevajo tudi državno učiteljske za Gornje Štajersko.

Poslanec odložil mandat. Kranjski državni poslanec g. Vencajz je odložil državnozborni mandat, ker je z drugimi opravili preobložen. Zastopal je ljubljansko okolico. Kakor se sliši, bo katoliško-narodna stranka kandidirala na njegovo mesto dvornega svetnika Šukljeja. Šuklje je, kakor znano, že bil državni poslanec in je užival med politiki velik ugled.

Ministrstvo Koerber na pobegu. Govori se, da namerava ministrstvo Koerber odstopiti. Naše ministre jezi, da se je na Ogerskem Košutovcem na ljubo dovolilo, da se za letos opusti nabiranje večjega števila novincev. Predlog za povišanje je stal našo vlado mnogo truda, predno je v zbornici dobila zanj večino. Druge govorce pa pravijo, da hočeta odstopiti samo brambni minister Welsersheimb in češki minister dr. Režek. Češki minister pa zaradi tega, ker se ne ugiči češki zahtevi po ustanovitvi češkega vseučilišča na Moravskem.

Bana nimajo. Hrvati so začasno brez bana. Grof Teodor Pejačević se brani sprejeti bansko čast, baje radi tega, ker ima obilo posla z oskrbovanjem posestev, katere je prevzel po svojem očetu. Ravno iz istega vzroka se baje brani grof Štefan Erdödy. Obadva sta večkratna milijonarja in zato nočeta prejeti novi skrbij.

Grof Khuen-Hedervary ni več hrvatski ban, ampak ogrski ministrski predsednik. Dne 30. junija se je predstavil ogrski državni zbornici, ki pa ga ni nič kaj prijazno sprejela. Košutovci so ga motili z vriščem in ropotom. Vse dosedanje ministre je prevzel Hedervary tudi v svoj kabinet, le mesto brambovskega ministra Fejervarya je Kolosvary, namesto pl. Čeha pa je postal minister za Hrvatsko madžaron prof. Tomazič. Grof Khuen-Hedervary si je odkupil obstrukcijo od Košutovcev s tem, da je popustil brambno predlogo, v kateri se je zahtevalo povišanje rekrutov. Za letos se bo poklicalo v službo staro število novincev.

niso ovirale sreče in veselja, ker se zopet vidita in pogovarjata za par trenutkov. Ljubezni, ki ni nikoli umrla med njima, je iznova vsplamtela. In ko je prišla ura ločitve, so zalile Jelico solze. Komaj se je ločila od sestre Pie. Obljubila ji je, da jo bode še večkrat obiskala, ako bode le mogla.

In ko je stopala v kočijo in se je odpeljala naprej v družbi proti mestu, kjer bo spet slovelo njeno ime, ji je stala vedno podoba sestre pred očmi, in drdranje voza ji je vrvelo na uho kot resen opomin sestre Pie:

»Prava sreča in mir prebivata znotraj v srcu.«

Srečen in blažen oni, ki ju je našel!

Smešničar.

Hudoben odgovor. Za časa Talleyrand-a živela je na Francoskem dvoru gospa, katere jezik ni nikdar miroval. Ta vpraša neki dan Talleyrand-a: »Kako službo bi mi vi odločili v državi, ako bi bila mož?« »Postavil bi vas kot ravnatelja na zavodu za gluhomutce!« bil je odgovor. »Zakaj pa ravno to?« vpraša nadalje gospa. »Ker bi se«, odgovoril je Talleyrand, »ti ubožci od vas naučili govoriti, ali pa vi od njih — molčati.«